С.Мәуленов атындағы гимназия

Кәкімбек
Әділ
Қайроллаұлы

Альдикенова
Анар
Альмуханқызы

ҒЫЛЫМИ ЖҰМЫС ТАҚЫРЫБЫ:

Адам аттарының мағыналары және есімдерде кездесетін қателіктер

МАҚСАТЫ

- Есімдердің адам өміріне қандай ықпалы бар екенін айқындап,бүгінгі күні балаларға қойылған есімдердің сырын анықтау; есімдер ұғымына талдау жасап, сауалнамалар арқылы өз сынып оқушыларымның есімдер сырын білу, деңгейлерін байқау.

МІНДЕТІ

- - қазақ есімдерінің қойылу себебін, қазақ халқының ат қоюдағы ұлттық таным-түсінігін анықтау;
- - көркем әдебиет кейіпкерлерімен қазіргі кезде қойылып жатқан есімдердің мән-мағынасын ашу;
- - қазақ есімдерінің сауатты рәсімделу жолдарын көрсету.

Өзектілігі

- **Қазақ есімдерін рәсімдеу барысында жіберілген қателерді қарастыра отырып, болашақта осы жіберілген қателердің алдын алу, сауатты жазылуына ықпал ету.**

Күтілетін нәтиже

- **Есімдер сырын білу арқылы өзін –өзі тануға жол ашу.**

Антро-пос- “адам”, оним//онима- “есім”.

Антропонимия - ономастиканың кісі есімдерін зерттейтін сала

Сыныптас достарымның есімдер сыры

- Ақниет- әжесі қойған- ниеті ақ, адал,таза, болсын деген мағынаны білдіреді.
- Бексұлтан деген баланың есімін атасы сұлтан , ел басқаратын би болсын деп қойған.
- Және өзімнің есімім-Әділ-нағашы атам қойған. Бұл есімнің берер мағынасы табиғатқа сай таза, мықты , турашыл , шыншыл болсын деген ниетпен қойған.Осы қойған есімдерімізге сай болуға тырысамыз.

Зерттеу нәтижесі

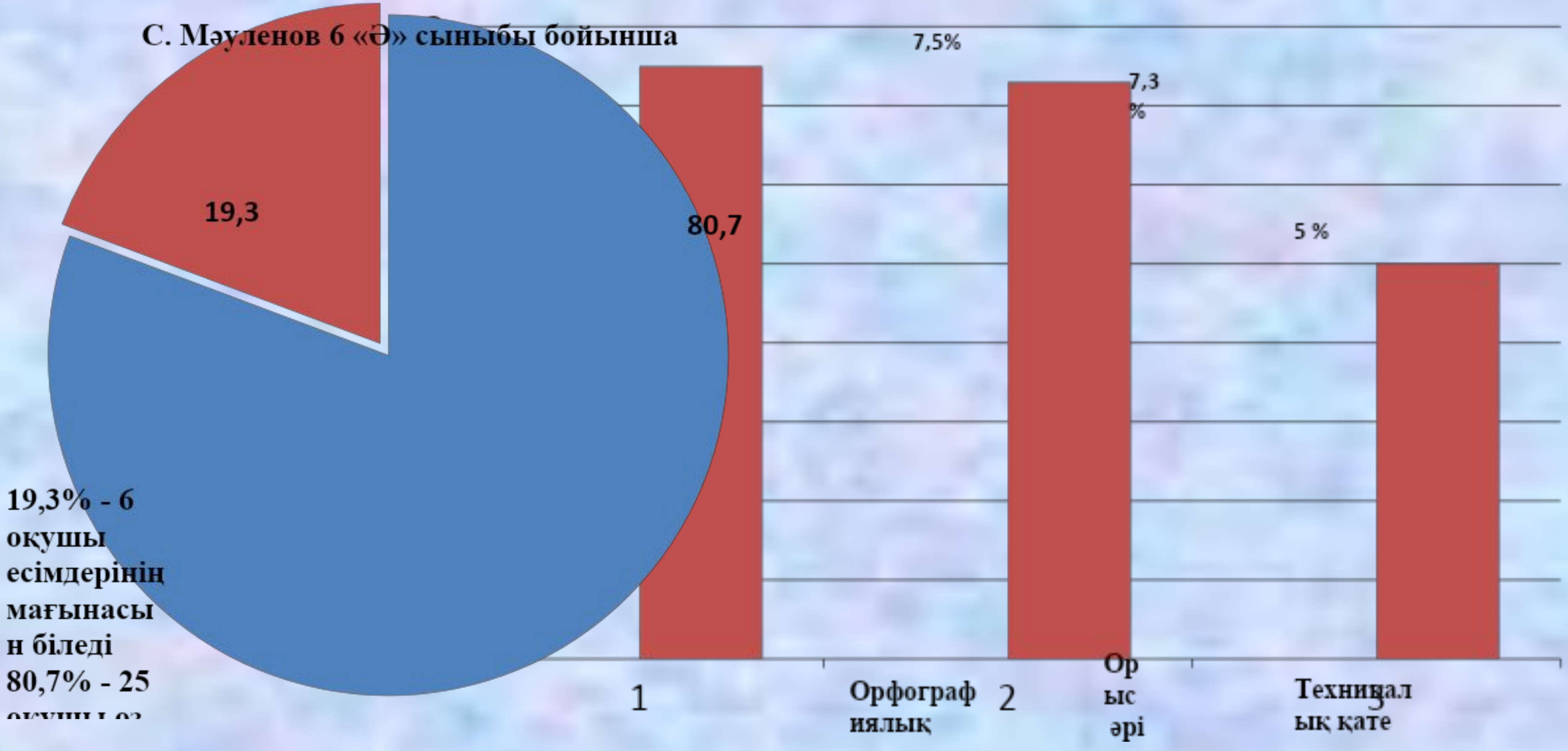

Қатысты- 40 адам, 8 адамда қате кездесті

Қостанай облысының статистикалық департаментінің мәліметі бойынша : 2016 жыл басындағы халықтың жекеленген этностары бойынша Қостанай облысында қазақ ұлтының саны - 350905;

Жобамен алғанда Қостанай облысы бойынша қатемен жазылған есімдері - 70181;

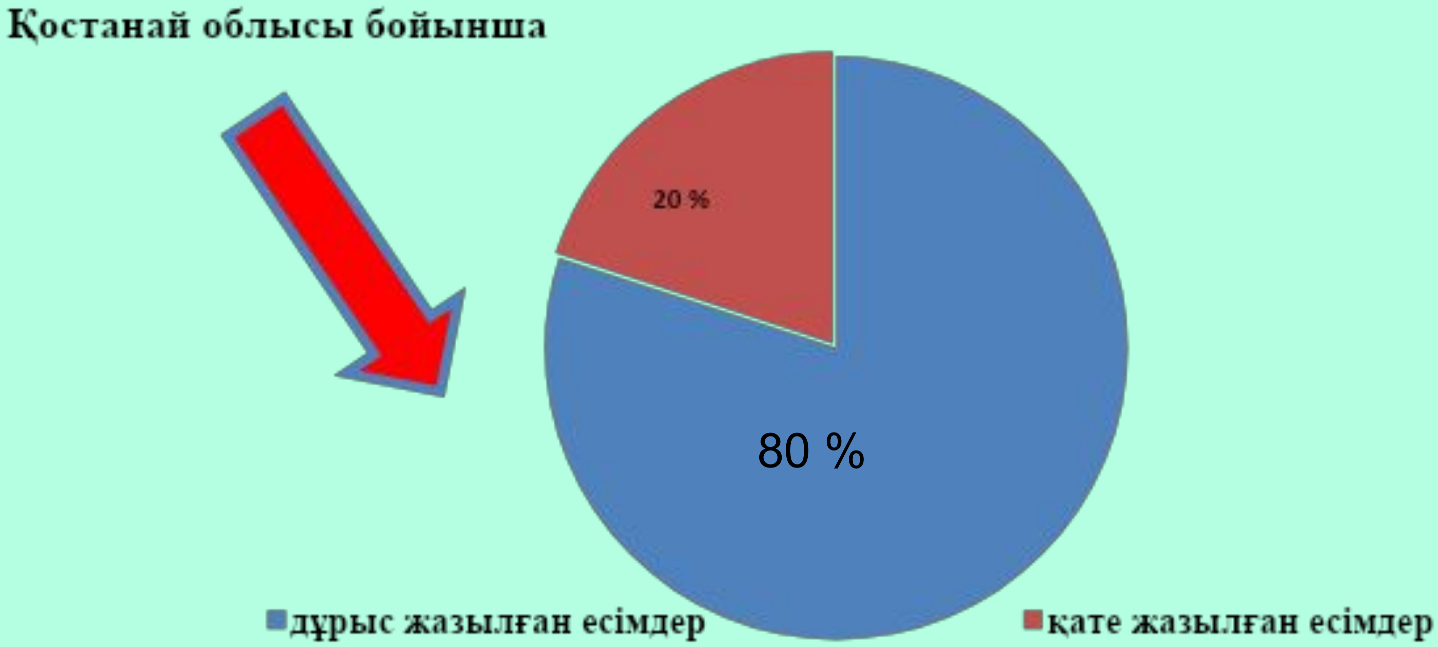

Видео

Қате жіберілу салдарынан мағынасы өзгерген есімдер

ТУУ ТУРАЛЫ КУӘЛІК
СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ

Азамат (ша) / Гражданин (ка): Макатова (тегі, есімі, әкесінің есімі — фамилия, имя, отчество) Каракуз Артуровна

туған / родился (лась): 20.01.2001 г. (Двадцатое января две тысячи первого года) (жылы, айы, күні (цифрмен және жазумен) — число, месяц, год (цифрами и прописью))

Туған жері: қала, село / Место рождения: город, селение: Московское

аудан / район: Костанайский

облыс / область: Костанайская

республика / республика: Казахстан

бұл жөнінде туу туралы актілерді тіркеу кітабында / о чем в книге регистрации актов о рождении

200 1 жылы / года марта айының / месяца 19 күні / числа

№ жазу жазылды / произведена запись за № 7

АТА-АНАСЫ: / РОДИТЕЛИ:

Әкесі / Отец: Макатов (тегі, есімі, әкесінің есімі — фамилия, имя, отчество) Артур Камиевич

ұлты / национальность: казах

Шешесі / Мать: Касымова (тегі, есімі, әкесінің есімі — фамилия, имя, отчество) Гулмира Акмурзаевна

ұлты / национальность: казашка

Тіркелген жері / Место регистрации: Московский округ (АХАЖ органының атауы мен орналасқан жері — наименование и местонахождение органа ЗАГС) с. Московское Костанайский р-н Костанайская область

Берілген мерзімі / Дата выдачи 200 7 жылы / года 03 айының / месяца 19 күні / числа

М. О. / М. П.

Азаматтық хал актілерін жазатын бөлімнің бастығы / Начальник отдела записи актов гражданского состояния

1911 № 0015814

Гүлсім - араптан үмігүлсім-монтиған деген мағына	***Гулсум- банк қызметкері***	**Араптын дөңгелек жүзді ер адамы деген мағына береді**
	Гульсин- мұғалім	**Орыс әріптерімен жазылған қазақшаласақ гүлсін- Сен адам емес Гүлсін деген мағына береді**
	Гулсен- студен	**Мен емес сен гүл деген мағына береді**

Есімнің мағынасы	Құжатта жазылған есім	Құжат бойынша мағынасы
Қарагөз – мөлдір, әдемі, нәркес көз	**Каракуз - студент**	**Ызғарлы, суық, салқын күз деген мағына**

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН

ЖЕКЕ КУӘЛІК
УДОСТОВЕРЕНИЕ ЛИЧНОСТИ

ТЕГІ / ФАМИЛИЯ
ЕЛТАЕВА

АТЫ / ИМЯ
ГУЛЬСЫН

ӘКЕСІНІҢ АТЫ / ОТЧЕСТВО
АРЫСТАНБАЕВНА

ТУҒАН КЕЗІ / ДАТА РОЖДЕНИЯ
02.12.1962

ЖСН / ИИН
621202400244

Екінші сыңары *қ, к* дыбыстарынан басталатын кісі аттарының бірінші сыңары дауысты, үнді, ұяң дыбыстарға аяқталғанда, *қ, к* дыбыстары айтылуда ұяңдаса, онда *ғ, г* әріптерімен жазылады.

Осы заңдылықты сақтамай жазған есімдер.

	Құжатта жазылған есім	Дұрыс жазылуы	ескерту
1	***Ботакоз*** -	***Ботагөз***	**2 оқушы, 1студентте қате жазылған**
	Ботагуз-		
2	**Аманкелді**	***Амангелді***	**3 студентте қате кеткен**
	Амангелди		

Сөздің алғашқы буынындағы не алдыңғы буындарындағы жіңішке дауыстылардың әуенімен келесі буында жіңішке айтылатын (естілетін) *ә* дыбысының орнына *а* әрпі жазылады.

	Құжатта жазылған есім	Дұрыс жазылуы	ескерту
1	**Жамилла**	**Жәмила**	**5 студентте өз аттарын жазу барысында қате бар деп есептемеді.**
	Жәмилә		
	Жамила		
2	**Даммила**	**Дәмила**	
	Дамила		

Егер сөздердің екінші сыңарындағы қ, к дыбыстары айтылуда қатаң қалпын сақтаса, онда қатаң қ, к әріптерімен жазылады.

	Құжатта жазылған есім	Дұрыс жазылуы	ескерту
1	*Әбілгайыр*	*Әбілқайыр*	Құжат толтыру барысында кеткен. Жеке куәлігінде жазылған, ресми құжаттарда болмаса қазақша жазады
	Нурикамал	*Нұрикамал*	Әжесі қойған. Әкесі құжатқа толтыру барысында қате жіберген, бірақ өзіне осы ат ұнайды, жақсы заманауий естіледі деп есептейді

ТУУ ТУРАЛЫ КУӘЛІК
СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ

Азамат (ша) ҚАЙРЖАН
Гражданин (ка) АЙСЫЛУ АЗАМАТҚЫЗЫ
Туған
Родился (лась) 30 декабря 2015 года
Туған жері: Республикасы КАЗАХСТАН
Место рождения: Республика
Облыс
Область КОСТАНАЙСКАЯ
Аудан/Қала
Район/Город КОСТАНАЙ
Қала, ауыл
Город, селение КОСТАНАЙ

бұл жөнінде туу туралы актілерді тіркеу кітабында
о чем в книге регистрации актов о рождении

08 января 2016 года

произведена запись за № 10-661-16-0000066
жазу жазылды

ЖСН ____ 151230601873 берілді
Присвоен ИИН

АТА – АНАСЫ:
РОДИТЕЛИ:
Әкесі КАКИМБЕК
Отец АЗАМАТ КАЙРЖАНУЛЫ
ұлты
национальность КАЗАХ
азаматтығы
гражданство КАЗАХСТАН
Шешесі КАКИМБЕК
Мать ГУЛЬНУР УМИРЖАНОВНА
ұлты
национальность КАЗАШКА
азаматтығы
гражданство КАЗАХСТАН

Тіркелген жері
Место регистрации Отдел регистрации актов гражданского состояния аппарата акима города Костанай

Берілген мерзімі
Дата выдачи 08 января 2016 года

Тіркеуші органның басшысы
Руководитель регистрирующего органа
Г.ТУРКИБАЕВА

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЖЕКЕ КУӘЛІК
РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
УДОСТОВЕРЕНИЕ ЛИЧНОСТИ

Тегі / Фамилия
БОЛДУСОВА
Аты / Имя
АЙСУЛУ
Әкесінің аты / Отчество
ОРАЛОВНА
Туған күні / Дата рождения
10.03.1999

ЖСН / ИИН 990310450230

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
ЖЕКЕ КУӘЛІК
УДОСТОВЕРЕНИЕ ЛИЧНОСТИ

Тегі / Фамилия
АМАНБАЕВА
Аты / Имя
АЙСЛУ
Әкесінің аты / Отчество
МАРДЕНОВНА
Туған күні / Дата рождения
25.11.1988
ЖСН / ИИН
881125461174
Қолы / Подпись

АЙСҰЛУ - **Ай** және **сұлу** сөзінің тіркесуі арқылы жасалған,
Видео **айдай сұлу, көркем** жан деген мағына.
Т.Жанұзақов, К.Есбаева "Қазақ есімдері" анықтама сөздігі

	Есімі	**Қателік жіберілу себебі**
1	**Айслу - әжесі қойған**	**Дыбыстарды естілуі бойынша құжат толтырылған. Құжат толтыратын адам қазақша білмеген.**
2	**Айсулу - әкесі қойған**	**Қазақ тіліндегі есімді орыс тілі заңдарына сай етіп жаздырған**
3	**Айсилу - нағашы апасы қойған**	**Заманауи тұрғыдан өзгертіп қойған**
4	**Айсылу - әкесі қойған**	**Халыққа қызмет көрсету орталығында құжат толтырып отырған қызметкердің орфографиялық заңдылықты білмеуінен**

Қорытынды

- Ат қоюдағы үлкен жауапкершілік ата-анада. Баласының өмір бойы көтеріп жүретін есімі болғандықтан алдымен ата-анасы бұған бейжай қарамай, барлық жағын ескеруі керек.
- Ұрпағымызға ұлттық болмысымызды айқындайтын, қазақ намысын қорғайтын, әр адамның өзіндік «менін» ерекшелендіріп тұратын, болмысымызға сай есім тандай білген жөн.
- Кез келген ата-ана балаларға ат қояр кезде қазақ тілінде қалыптасқан орфография заңдылығы бар екенін ұмытпаса екен. Ендеше, лақап есіммен емле заңдылығын ажырата білу.
- Өзім жұмыс жасаған оқушылар, студенттер кәмілеттік жасқа толып жеке куәлік рәсімдеу кезінде және болашақта өз баласына ат қойғызу барысында жіберілген қателіктерді ескере отырып, есімнің сауатты жазылуына көңіл бөліп, құжат алса.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ